

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 29 april 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående revision av kommissionslagens bestämmelser om handelsresande.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 352, vilken behandlats av första lagutskottet, ha herrar *Holmbäck* och *Dahlbäck* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående en revision av kommissionslagens bestämmelser om handelsresande samt framläggande för riksdagen av det förslag, till vilket denna revision kunde komma.

I fråga om de skäl som föranlett motionärernas hemställan får utskottet, i den mån redogörelse för desamma ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Lagen den 18 april 1914 om kommission, handelsagentur och handelsresande (kommissionslagen) reglerar vissa olika typer av merkantila mellanhänder vid varuomsättningen. Lagens 2 kap. handlar sålunda om *kommissionärer*, med vilka enligt 4 § förstås personer vilka åtagit sig uppdrag att för annans räkning men i eget namn sälja eller köpa lös egendom. 3 kap. avser *handelsagentur*. Handelsagent är enligt 65 § den, som åtagit sig uppdrag att för annans (huvudmannens) räkning verka för avsättning av varor genom att upptaga köpeanbud (order) till huvudmannen eller att i dennes namn sluta försäljningsavtal, och som icke är anställd i huvudmannens tjänst utan driver verksamheten såsom självständig yrkesidkare med eget kontor eller annan egen lokal för sin rörelse, dit meddelanden angående denna kunna sändas. Slutligen behandlas i lagens 4 kap., vilket omfattar 85—93 §§, *handelsresande* och *platsförsäljare*.

Med *handelsresande* förstås enligt 85 § den, som åtagit sig uppdrag att för en köpmans räkning resa från ort till annan och därvid, genom upptagande av köpeanbud (order) till huvudmannen eller slutande av försäljningsavtal i dennes namn, verka för avsättning av varor som icke medföras å resan. Enligt 93 § skola lagens bestämmelser om handelsresande i allo äga motsvarande tillämpning å *platsförsäljare*, vilka skilja sig från handelsresande därutinnan, att platsförsäljaren icke skall resa från ort till annan utan ha sin verksamhet inom den ort där huvudmannen driver sin rörelse.

Beträffande rättsförhållandet mellan en handelsresande och *tredje man* (köparen) gälla samma bestämmelser för alla handelsresande. Stadganden i dessa hänseenden upptagas i 88—92 §§, vilka i stort sett innebära enahanda regler som i fråga om handelsagenter.

I avseende å rättsförhållandet mellan en handelsresande och hans *huvudman* — sålunda bland annat deras inbördes skyldigheter, ersättningen som kan tillkomma den resande för hans verksamhet och förutsättningarna för uppdragets upphörande — gälla däremot väsentligen olika regler, *allt efter som den resande är anställd i huvudmannens tjänst eller ej*. Sålunda behandlas i 86 § rättsförhållandet mellan huvudmannen och resande som äro anställda i hans tjänst, under det att 87 § reglerar rättsförhållandet mellan huvudmannen och resande som icke äro anställda i hans tjänst.

Ifrågavarande §§ lyda:

86 §.

Är handelsresande anställd i sin huvudmans tjänst, skola i fråga om hans skyldigheter och rättigheter mot huvudmannen det dem emellan ingångna avtalet och gällande handelsbruk lända till efterrättelse.

I huvudmannens tjänst anställd handelsresande må icke, med mindre rätt därtill följer av avtalet eller giltig anledning föreligger, utan föregående uppsägning skiljas från sin anställning eller själv lämna densamma. Uppsäges avtalet från någondera sidan, skall det upphöra att gälla med utgången av tredje kalendermånaden efter den, då uppsägningen skedde.

Utän huvudmannens lov äge handelsresande, varom i denna paragraf förmäles, icke under sina resor upptaga köpeanbud eller sluta försäljningsavtal för annans räkning än huvudmannens.

Skall till handelsresande, som här avses, lön helt eller delvis utgå i form av provision, skola i fråga om villkoren för provisionens åtnjutande de i 68—70 §§ för handelsagent givna föreskrifter äga motsvarande tillämpning.

87 §.

Är handelsresande icke anställd i sin huvudmans tjänst, skola, så vitt ej annat följer av 1 §, i fråga om hans skyldigheter och rättigheter mot huvudmannen de i 66—74 §§ för handelsagent givna föreskrifter samt beträffande upphörande av rättsförhållandet mellan den resande och hans huvudman vad i 46—52 §§ är om kommissionär stadgat äga motsvarande tillämpning.

Lagen innehåller icke någon närmare definition på nyssnämnda båda slag av handelsresande. I det den 31 december 1912 avgivna *kommittébetänkandet, som låg till grund för kommissionslagen*, anfördes beträffande 86 § bland annat följande:

Under det att till handelsagenter endast hänföras personer, som icke stå i tjänsteförhållande till huvudmannen, gäller om handelsresande, att de kunna vara anställda i sin huvudmans tjänst men icke behöva vara det. De hos ett handelshus anställda resandena pläga i dagligt tal betecknas såsom dettas fasta resande, men då deras anställning ingalunda behöver vara synnerligen fast, har detta uttryck icke upptagits i det svenska förslaget. Handelsresande, som icke äro anställda hos någon viss firma utan såsom självständiga yrkesidkare resa omkring och upptaga order eller sluta avtal för flera eller färre handelshus, kallas vanligen provisionsresande. Ej heller denna term användes emellertid i förslaget.

Givet är, att i avseende å rättsförhållandet mellan en handelsresande och hans huvudman väsentligen olika regler måste gälla, allt eftersom den resande är anställd i huvudmannens tjänst eller icke. — — —

Att avgöra, huruvida en handelsresande är anställd i sin huvudmans tjänst

eller ej, torde i allmänhet icke möta större svårigheter, om man känner innehållet av det dem emellan ingångna avtalet. Däremot låter det sig icke göra att angiva något visst avtalsmoment, som skulle hava avgörande betydelse härutinnan, utan hänsyn måste tagas till samtliga föreliggande omständigheter. Icke ens den omständigheten, att ersättning för utfört arbete skall utgå i form av fast lön, föranleder med nödvändighet därtill, att ett tjänsteförhållande måste anses föreligga. Det kan förekomma, att en fast resande huvudsakligen eller till och med uteslutande avlönas med provision, och å andra sidan finnas provisionsresande, som åtnjuta fast arvode eller fått viss minimiinkomst sig tillförsäkrad. Ej heller den omständigheten, att viss uppsägningstid avtalats mellan den resande och hans huvudman, utgör alltid bevis på att den förre är anställd i den senares tjänst. Intet hindrar en provisionsresande att betinga sig uppsägningstid, och många fasta resande finnas, som faktiskt äro anställda i huvudmannens tjänst, utan att något avtal träffats om anställningens varaktighet. Såsom utmärkande för en fast resande i motsats till en provisionsresande plägar stundom framhållas, att den förre arbetar endast för ett handelshus, den senare åter för flera. Ej heller detta är alltid riktigt. Först och främst kan det naturligtvis förekomma, att en provisionsresande faktiskt endast sysslar med försäljning av en enda firmas varor. Men därjämte händer det någon gång, att två eller flera affärsmän slå sig tillsammans och i sin gemensamma tjänst anställa en resande, vilken under sina resor har att samtidigt arbeta för försäljning av deras varor. Och det är icke ovanligt, att en resande, som är anställd i en viss firmas tjänst, med dennas begivande arbetar för försäljning av en eller flera artiklar för andra firmors räkning och sålunda samtidigt är verksam såsom fast resande för en firma och såsom provisionsresande för andra.

Förevarande paragraf handlar om rättsförhållandet mellan huvudman och handelsresande, som är anställd i hans tjänst. Enligt första stycket skola en sådan resandes rättigheter och skyldigheter emot huvudmannen bedömas enligt det dem emellan ingångna avtalet och gällande handelsbruk. Detta följer visserligen redan av 1 § men har ansetts böra i detta sammanhang uttalas för att fästa uppmärksamheten på att förslaget icke avser att reglera deras mellanhavande annat än i vissa särskilda detaljer. Grunden härtill är, att rättsförhållandet dem emellan i det stora hela måste följa samma regler, som eljest gälla mellan en principal och hans biträden, och att en reglering av detta ämne i hela dess vidd skulle falla utom kommitténs uppgift.

Skillnaden mellan sådana handelsresande som äro anställda i huvudmannens tjänst och övriga handelsresande framträder även å andra områden än de i kommissionslagen behandlade. Sålunda ha endast de till den förstnämnda kategorien hänförliga handelsresandena rätt till ersättning för olycksfall i arbete samt förmånsrätt för inestående lön (däri inbegripen även provisionsfordran) vid huvudmannens konkurs. Vidare torde lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt icke vara tillämplig å sådana handelsresande som ej äro anställda i huvudmannens tjänst. Ej heller de på nu nämnda områden gällande författningarna innehålla någon definition på de fall, i vilka en handelsresande skall anses vara anställd i huvudmannens tjänst.

Frågan om *förmånsrätt* för icke fast anställda handelsresande i *huvudmannens konkurs* var föremål för prövning vid 1934 års riksdag i anledning av en inom första kammaren väckt motion, däri hemställdes att riksdagen måtte i

skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av 17 kap. 4 § handelsbalken att handelsresande, vare sig de voro fast anställda eller ej, bleve med avseende å rätten att med förmånsrätt utbekomma fordran för lön och provision likställda.

Första lagutskottet yttrade i utlåtande, nr 14, över motionen följande:

Därest sådana företag som för sin försäljningsverksamhet anlätade handelsresande skulle, såsom i motionen antytts, ha i någon större utsträckning upphört att anställa sina resande mot fast lön, hade givetvis en dylik utveckling medfört den beklagliga verkan, att handelsresandenas rättsställning väsentligen försämrats. I visst fall, som dragits under högsta domstolens prövning, hade en handelsresande som icke åtnjutit annan ersättning än provision icke ansetts på sådant sätt anställd i huvudmannens tjänst att han vore berättigad att för sin provisionsfordran åtnjuta utdelning i huvudmannens konkurs med förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken. Härav kunde dock enligt utskottets mening icke, såsom motionärerna syntes förutsätta, dragas den slutsatsen, att överhuvud icke någon handelsresande, som endast åtnjöt provision för sitt arbete, skulle kunna komma i åtnjutande av dylik förmånsrätt i huvudmannens konkurs. Å frågans bedömande torde nämligen inverka samtliga de anställningsvillkor som gällde mellan handelsresanden och huvudmannen. Utskottet ansåge sig fördenskull kunna uttala såsom sin åsikt, att handelsresande som endast åtnjöt provision likväl borde i många fall kunna finnas på sådant sätt anställda i huvudmannens tjänst att de vore berättigade att åtnjuta förmånsrätt enligt lagrummet ifråga.

Beträffande sådana handelsresande som icke kunde anses anställda på angivet sätt ville utskottet framhålla, att det givetvis vore av stor betydelse att den grupp borgenärer, som enligt 17 kap. 4 § handelsbalken skulle åtnjuta förmånsrätt före nästan alla andra fordringsägare, vore klart avgränsad. Det torde härvid endast behöva erinras om den inverkan som en utvidgning av paragrafens tillämpningsområde kunde utöva å fastighetskrediten. Med hänsyn härtill kunde det knappast vara tillrådligt att fråntråda den begränsning, som nu genom vissa krav å anställningsvillkoren uti ifrågavarande avseende upprätthölls. Det syntes även utskottet som om denna begränsning i och för sig kunde anses i stort sett motsvara en betydelsefull skillnad mellan å ena sidan dem som intoge en mera beroende ställning till huvudmannen och å andra sidan sådana som måste betraktas såsom självständiga företagare. Därest i enlighet med motionärernas yrkande alla handelsresande utan åtskillnad skulle komma i åtnjutande av förmånsrätt enligt förut berörda lagrum, skulle för övrigt med fullt fog kunna göras gällande, att ett stort antal andra personer, vilkas verksamhet för konkursgäldenärens räkning till sin natur vore jämförbar med handelsresandenas, jämväl borde åtnjuta samma förmån.

På grund av det sålunda anförda hemställde utskottet, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Frågan om en allmän rättslig reglering av de i enskild tjänst anställdas arbetsavtal har behandlats av den s. k. *kommittén angående privatanställda*. Den 9 mars 1935 avgav kommittén betänkande med förslag till lag om arbetsavtal (statens offentl. utredn. 1935: 18).

Enligt 1 § i det av kommittén framlagda lagförslaget skulle lagen äga tillämpning å avtal, varigenom ena parten (arbetstagaren) åtog sig att mot ersättning arbeta i tjänst hos andra parten (arbetsgivaren), dock med vissa särskilt angivna undantag. Förslaget avsåg sålunda den egentliga tjänstelegan eller arbetsavtalet i inskränkt bemärkelse. Med orden »arbete i tjänst hos» avsågs enligt motiven att draga gränsen mot arbetsbetinget och uppdraget ävensom mot de mer självständiga formerna av tjänstelega. Någon närmare bestämning av de fall, i vilka ett tjänsteavtal skulle anses föreligga, förekom icke i lagförslaget; i motiven framhölls emellertid att arbetstagarens lön även kunde utgå i form av provision. I 18 § av förslaget upptogs bestämmelser om att arbetstagare under vissa förutsättningar skulle äga rätt att utbetala lön jämväl vid sjukdom; denna rätt skulle dock ej omfatta provision.

Frågan om lagstiftning angående arbetsavtal var föremål för behandling vid 1936 års riksdag i anledning av ett flertal motioner, i vilka bland annat yrkades lagstiftning i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag. I anslutning till ett framlagt förslag till lag om arbetsavtal hemställdes i likalydande motionerna I: 264 av herr Bagge m. fl. och II: 596 av herr Andersson i Norrköping m. fl., att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheterna att trygga helt eller delvis provisionsavlönade arbetstagares rätt till ersättning för vid sjukdom mistad provision samt om framläggande av de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Såsom motivering åberopades vad som anförts vid 18 § i ett av motionärerna framlagt förslag till lag om arbetsavtal, bland annat följande:

Från tjänstemannahåll (föreningen Sveriges aktiva handelsresande, fullmäktige för svenska handelsresandeföreningar, Daco, svenska kontoristförbundet) har anmärkts mot att från den lön, som arbetsgivaren vid sjukdom är pliktig utbetala till arbetstagaren, undantag gjorts för provision. Man finner detta särskilt anmärkningsvärt, då motsvarande undantag icke ansetts erforderligt i fråga om lön under semester. Med hänsyn till handelsresandenas anställningsvillkor anses bestämmelsen betänkelig. Också för affärsbiträden, påpekar kontoristförbundet, är det icke ovanligt att lönen utgår i form av såväl fast tidlön som provision. Det påyrkas därför, att provisionsavlönad arbetstagare skall jämställas med annan arbetstagare i avseende på rätt till lön under sjukdom.

Beträffande hänvisningen till vad som i föreliggande fråga gäller vid semester, må framhåvas, att förhållandena vid sjukdom och semester ju inte äro fullt jämförbara, bl. a. därutinnan att semesterersättning utgår under en avsevärt kortare tid än vad som kan bli fallet i fråga om sjukersättning. Å andra sidan måste erkännas det berättigade i önskemålet, att provisionsavlönade arbetstagare, helst om de äro fast knutna till ett företag, icke vid iråkad sjukdom skola försättas i en sämre ställning än andra arbetstagare. Man får icke heller förbise, att sjuklönsbestämmelserna, som de nu äro utformade, kunna innebära risk för att man inom vissa branscher i ökad utsträckning söker övergå till provisionsavlönning för att undslippa plikten att utbetala lön åt arbetstagare vid sjukdom. Vi ha även övervägt möjligheten av att formulera en regel, som tillerkänner provisionsavlönad arbetstagare sjuklön. Men en undersökning av de faktiska förhållandena har givit vid handen att en sådan regel blir utomordentlig vanskelig att genomföra och

uppenbarligen i många fall skulle kunna leda till för arbetsgivaren ytterst obilliga konsekvenser. Man må betänka, att provisionsavtalen torde förete en långt mera skiftande typkarta än några andra arbetsavtal. Mellan t. ex. ett ackvisitionsavtal inom försäkringsbranschen, som tillförsäkrar vederbörande arbetstagare viss provision i förskott utan återbetalningsskyldighet, och ett avtal om annonsackvisition för en tidnings räkning, som blott ger ackvisitören en viss procent av influtna annonsintäkter och som ofta är ingånget på utomordentligt lösa betingelser, råder ju en betydande artskillnad. För att inte tala om de svårigheter, som uppkomma om en arbetstagare samtidigt arbetar mot provision för flera firmors räkning. Hur skall sjuklönen i ty fall beräknas? Det är ju ingalunda säkert, att anställningen är varken tillfällig eller bisyssla eller kan betraktas som »icke sammanhängande».

Utän en närmare utredning av i praktiken förekommande provisionsavtals innebörd torde det vara tekniskt ogörligt att gestalta en rättvist verkan- den regel, som tryggar de provisionsavlönades ställning vid sjukdom. Sär- skilt anse vi, att en dylik utredning bör taga sikte på att bereda rätt till sjuklön åt sådan provisionsavlönad arbetstagare, som står i ett fastare och varaktigare anställningsförhållande till ett visst företag och tillika mera helt ställer sin arbetskraft till detta företags förfogande. Det är vår förhopp- ning att en utredning i angiven riktning skall kunna läggas till grund för en blivande lagstiftning i ämnet.

Andra lagutskottet, som behandlade ifrågavarande komplex av motioner, yttrade i utlåtande, nr 57, bland annat, att enligt utskottets mening det lag- stiftningsspörsmål som behandlats i kommitténs betänkande vore av stor samhällelig vikt och betydelse. I den lag om arbetsavtal, som utarbetats av kommittén hade nämligen regler givits i fråga om sådana för de anställda så viktiga spörsmål som, bland annat, rätt till uppsägningstid, sjuklön och semester. Utskottet hyste den åsikten att överarbetning av det utrednings- material, som ditintills sammanbragts, borde verkställas med all den skynd- samhet, som vore möjlig, så att förslag i ämnet utan dröjsmål kunde före- läggas riksdagen. Utskottet hemställde med anledning därav, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta fört- sätta och avsluta utredningen rörande frågan om lagstiftning om arbetsavtal samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Under uttalande, att då utskottet alltså avstyrkte de i vissa motioner fram- ställda yrkandena rörande antagande av arbetsavtalslag, detta föranledde att utskottet ej funne skäl tillstyrka riksdagen att bifalla de yrkanden, som framstälts i de till dessa motioner beträffande berörda fråga fogade följd- motionerna, hemställde utskottet att bland annat motionerna I: 264 och II: 596 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vad utskottet sålunda hemställt bifölls av riksdagen. Frågan om lag- stiftning i det av utskottet angivna hänseendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

I *förevarande motion* anföres bland annat:

Gränsdragningen mellan 86 och 87 §§ kommissionslagen vore så oklar, att med hänsyn till de viktiga rättsliga konsekvenser för skilda kategorier, en tillämpning av lagens bestämmelser kunde medföra, en bättre definition av det begrepp det här gällde, »handelsresande, anställd i huvudmans tjänst»,

vore i hög grad påkallad. Sedan den nuvarande lagen för 22 år sedan tillkommit, hade avtalsförhållandena mellan arbetsgivare och handelsresande avsevärt förändrats. En växande benägenhet hos arbetsgivarna att anställa resande mot enbart provision hade givit frågan om nämnda gränsdragning en större betydelse än tidigare. Samtidigt hade denna gränsdragning fått en fördjupad social karaktär, då nya grupper av arbetstagare genom en ur inkomstsynpunkt sett relativt obetydlig förändring av anställningsvillkoren fått sin rättsliga ställning i hög grad försämrade, exempelvis i fråga om förmånsrätt för lönefordran vid konkurs och rätt till ersättning vid olycksfall i arbete.

En utredning i fråga om nämnda gränsdragning syntes efter tillkomsten av 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt än mera påkallad än tidigare. En följd av de nuvarande bestämmelserna torde nämligen bliva, att alla mot enbart provision anställda eller stora grupper därav icke skulle äga möjlighet att deltaga i sådana organisationer som i nyssnämnda lag avsåges. Man kunde befara, att den ovannämnda tendensen att arbetsgivare i ökad utsträckning anställde resande mot enbart provision skulle komma att framträda starkare, då en företagare på detta sätt kunde frigöra sig från de skyldigheter, nämnda lag kunde pålägga honom gentemot arbetstagarna och deras organisationer. På så sätt finnes risk för att handelsresandekåren genom lagens tillkomst skulle få sin ställning försämrade.

Med hänsyn till dessa förhållanden ävensom med beaktande av att nuvarande bestämmelser i kommissionslagens berörda paragrafer vid tillämpningen av lagen om förenings- och förhandlingsrätt komme att för vederbörande myndigheter medföra stora tolkningssvårigheter, ansåge motionärerna en utredning påkallad, syftande mot en sådan revision av 86 och 87 §§ kommissionslagen, att begreppet »anställd i huvudmans tjänst» klart definierades. Denna definition borde erhålla sådant innehåll, att så stora grupper som möjligt av nu under 87 § hörande resande inrymdes under 86 §. Erfarenheten torde ge vid handen, att kommissionslagens bestämmelser rörande handelsresande även i andra punkter kunde vara i behov av en översyn. På grund därav borde måhända en utredning icke begränsas till den fråga, som ovan särskilt nämnts.

Såsom av utskottets redogörelse framgår har kommissionslagen i fråga om rättsförhållandet till tredje man (köparen) gemensamma bestämmelser för samtliga handelsresande. Beträffande rättsförhållandet mellan handelsresanden och hans huvudman gälla däremot av naturliga skäl olika bestämmelser allteftersom handelsresanden är anställd i huvudmannens tjänst eller ej. För en handelsresande, som är anställd i huvudmannens tjänst, regleras rättsförhållandet till huvudmannen i första hand av anställningsavtalet, varjämte vissa supplerande bestämmelser förekomma i 86 § kommissionslagen, exempelvis beträffande uppsägningstid. En handelsresande, som icke är anställd i huvudmannens tjänst, är åter — i likhet med vad som är fallet beträffande handelsagent — en självständig yrkesidkare, och för honom skola i enlighet härmed i fråga om rättsförhållandet till huvudmannen i stort sett tillämpas samma bestämmelser som i lagen äro givna för handelsagenter.

Den uppdelning av handelsresandena i två olika kategorier, från vilken kommissionslagen sålunda utgår, har icke i lagen till sina förutsättningar närmare bestämts. Huruvida en handelsresande skall anses anställd i hu-

Utskottet.

vudmannens tjänst eller icke, får därför avgöras under hänsynstagande till samtliga i det särskilda fallet föreliggande omständigheter. I dagligt tal torde ofta för de båda kategorierna förekomma beteckningarna »fasta resande» resp. »provisionsresande». Dessa benämningar äro emellertid mindre lämpliga, då de ej anknyta till den i lagen avsedda sakliga åtskillnaden, och de torde också kunna verka vilseledande. Benämningarna ha ej heller använts i lagtexten; av bestämmelsen i sista stycket av 86 § framgår tvärtom att en handelsresande kan vara att anse såsom anställd i huvudmannens tjänst ehuru han avlönas allenast med provision. Då en motsatt uppfattning understundom kommit till synes, vill utskottet understryka, att handelsresande som endast åtnjuta provision likväl ej sällan böra kunna anses såsom anställda i huvudmannens tjänst och sålunda hänföras till den i 86 § kommissionslagen upptagna kategorien.

Givetvis kan det i många fall för en handelsresande innebära ett osäkerhetsmoment att icke på förhand veta huruvida han är att hänföra till den ena eller andra kategorien. Att här åstadkomma en fixerad skiljelinje synes emellertid icke vara lätt. Den kommitté som år 1912 framlade förslag till kommissionslagen ansåg för sin del att det överhuvudtaget icke läte sig göra att angiva något visst avtalsmoment som skulle ha avgörande betydelse för bedömande av saken. Utan att obetingat giva sin anslutning till nämnda mening vill utskottet likväl framhålla att med hänsyn till den synnerligen mångskiftande arten av de avtal som gälla mellan handelsresande och deras huvudmän det torde möta utomordentliga svårigheter att erhålla en godtagbar legal definition, varav i varje särskilt fall omedelbart skulle framgå till vilken kategori vederbörande vore att hänföra.

Skillnaden mellan i huvudmannens tjänst anställda och övriga handelsresande möter även på andra områden än dem som äro reglerade i kommissionslagen. Beträffande de sistnämnda handelsresandena — de självständiga yrkesidkarna — äga sålunda bestämmelserna om förmånsrätt i konkurs, om ersättning för olycksfall i arbete samt om förenings- och förhandlingsrätt icke tillämpning. Utskottet vill emellertid betona att tillämpningsområdet för dessa föreskrifter icke är beroende av bestämmelserna i kommissionslagen utan på vad som finnes stadgat i varje särskild författning. Det torde därför ej låta sig göra att, såsom synes vara motionärernas mening, genom ändringar i kommissionslagen utvidga kretsen av de personer vilka skola vara delaktiga av nämnda förmåner. I detta sammanhang anser sig utskottet böra upplysa om att socialstyrelsen i dagarna bifallit en ansökan av Föreningen Sveriges aktiva handelsresande om underhandlingsrätt för föreningens medlemmar jämlikt lagen om förenings- och förhandlingsrätt. Och beträffande lagen om försäkring för olycksfall i arbete må erinras om att frågan om utsträckning av denna lag till att avse även självständiga yrkesidkare flerfaldiga gånger framförts.

Frågan om en allmän arbetsavtalslagstiftning rörande i enskild tjänst anställda m. fl. har, såsom av utskottets redogörelse framgår, varit föremål för utredning av en särskild kommitté. I det förslag till lag om arbetsavtal som

framlagts av nämnda kommitté gåvos bl. a. regler beträffande för de anställda så viktiga spörsmål som rätt till uppsägningstid, sjuklön och semester. 1936 års riksdag, som i anledning av åtskilliga väckta motioner behandlade nämnda fråga, anhöll i skrivelse till Kungl. Maj:t om fortsatt utredning i ämnet. Vid det slutliga ställningstagandet till lagstiftning på detta område måste givetvis även övervägas på vilket sätt lagstiftningens tillämplighetsområde skall i lagen bestämmas. Bland nyssnämnda, vid 1936 års riksdag behandlade motioner voro även två som närmast togo sikte på visst anställningsvillkor för provisionsavlönade arbetstagare, av vilka handelsresandena torde utgöra den viktigaste gruppen, och utskottet förutsätter att det i dessa båda motioner framförda särskilda spörsmålet blir föremål för undersökning vid den av riksdagen begärda fortsatta utredningen av arbetsavtalsfrågan. Därigenom torde kunna ernås en bredare basis för bedömande jämväl av frågan huruvida och på vad sätt den i nu förevarande motion åsyftade gränsdragningen mellan de olika slagen av handelsresande låter sig genomföras.

Av det sagda framgår att utskottet icke finner skäl föreligga för riksdagen att nu göra någon framställning till Kungl. Maj:t om utredning angående den i kommissionslagen gjorda uppdelningen av handelsresandena. I övrigt har i motionen icke ens angivits i vilka avseenden de i kommissionslagen intagna bestämmelserna om handelsresande skulle vara i behov av revision. På grund härav får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 april 1937.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Klefsbeck*, *Erik Anderson*, *Velander**, *Ruben Wagnsson*, *Otto Wangson*, *Berglund* och *Egnell**;

från andra kammaren: herrar *Bergquist*, *Lindqvist*, *Hedlund* i Östersund, *Lindmark**, *Olsson* i Mellerud, *Johansson* i Krogstorp*, *Berg* och *Gustafsson* i Lekåsa.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
